

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Examensarbete 15 hp – Journalistik

“Det är en väldig kraft i henne. Även nu när hon har gått bort”

*En kvalitativ studie om mordet på Kim Wall i
Aftonbladet*

Författare: Clara Arvidsson

Författare: Amanda Ekblad

Handledare: Annika Hamrud

Examinator: Renaud de La Brosse

Termin: HT18

Ämne: Journalistik

Nivå: Kandidat

Abstract

Author: Clara Arvidsson & Amanda Ekblad

Title: "There is a huge power in her. Even now that she has passed away". An qualitative study of the murder of Kim Wall in Aftonbladet.

Location: Linnaeus University

Language: Swedish

Number of pages: 35

The purpose of our study was to examine how the newspaper Aftonbladet reported about the murder of Kim Wall. The questions in focus were; how are Kim Wall and Peter Madsen being represented in Aftonbladet? And how are the representation of them changing throughout time?

In the study we have made a discourse analysis where eleven news articles were analysed. The result is presented in themes of discourses constructed of Wall and Madsen in Aftonbladet. Our results showed that Kim Wall was represented as a helpless woman, a brave journalist and an invisible individual. Peter Madsen was represented as a talented inventor, a cold-hearted monster and a crazy man. The results also showed that the tabloid journalism Aftonbladet had about the murder of Kim Wall were in a sensational and detailed way.

Keywords

Kim Wall, Peter Madsen, murder, Aftonbladet, journalism, newspaper, victim, perpetrator, media and crime, discourse analysis, tabloid.

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning	2
2. Bakgrund	2
2.1 Mordet på Kim Wall	2
3. Tidigare forskning	4
3.1 Offer som gestaltas som hjältar	4
3.2 Kvällspress	4
3.3 Brottsoffer och den obegripliga gärningsmannen	5
4. Teori	5
4.1 Diskurs	5
4.2 “Det idealiska offret och gärningsmannen”	6
4.3 Nyhetsvärdering	7
4.4 Sociala representationer i medietexter	8
4.5 Sammanfattning	8
5. Metod och material	9
5.1 Undersökningsmetod	9
5.2 Urval	9
5.3 Undersökningens tillförlitlighet och forskningsetiska överväganden	10
5.4 Analysfrågor enligt Fairclough	11
5.5 Metodkritik	12
6. Resultat och analys	13
6.1 Kim Wall	13
6.1.1 <i>Den hjälplösa kvinnan</i>	13
6.1.2 <i>Den modiga journalisten</i>	16
6.1.3 <i>Den osynliga individen</i>	18
6.2 Peter Madsen	20
6.2.1 <i>Den talangfulla uppfinnaren</i>	20
6.2.2 <i>Det känslokalla monstret</i>	23
6.2.3 <i>Den galna mannen</i>	25
7. Slutsats och diskussion	29
7.1 Vidare forskning	35
Referenser	36
Bilagor	I

1 Inledning

Kim Wall var en frilansjournalist som arbetade över hela världen. I augusti 2017 blev Kim Wall ombord på en ubåt i Köpenhamn för att göra ett reportage. 11 dagar senare hittades delar av hennes kropp flytandes i vattnet. Mördaren visade sig vara uppfinnaren Peter Madsen vars ubåt hon besökt. Det kunde ha varit vilken kvinna som helst som fallit offer för Peter Madsen. Kim Wall var en slumpmässigt utvald kvinna som dödades på ett ovanligt grovt sätt i sitt yrkesutövande som journalist. (Københavns Byret, i mål 4-24422/2017)

Anledningen till att vi väljer att undersöka texter om detta brott är för att det är ett unikt mordfall där en kvinnlig journalist är mordoffer. Brottet har varit uppmärksammat under hela händelseförloppet och upptagit stort utrymme i medier från att Kim Wall försvann tills att domen mot Peter Madsen fastställdes. Det var ett brott som begicks i Danmark men som drabbade en svensk journalist och som därmed skapade ett stort intresse hos det svenska folket.

Det som undersöks i denna studie är hur Kim Wall och Peter Madsen framställs och förändras över tid i Aftonbladets artiklar.

Att undersöka hur nyhetsmedier framställer offer och gärningsmän kan vara intressant för journalister som skriver om brottsjournalistik. Det kan även vara intresseväckande för medborgare som läser och tar till sig denna brottsjournalistik. Journalister som skriver om brott kan genom detta se hur deras arbete påverkar och förändrar framställningen av offer och gärningsmän i journalistiken. Läsarna kan av denna studie få en medvetenhet bakom brottsjournalistik och få se hur artiklarna om offer och gärningsmän förändras. Att nya egenskaper och beskrivningar tillskrivs offer och gärningsmän under olika tidsperioder skulle kunna vara något nytt för läsarna. Det kan tillföra ett nytt förhållningssätt och ett nytt perspektiv för dessa.

Den inomvetenskapliga relevansen för studien är att det i detta mordfall varit stort fokus på gärningsmannen. I kriminaljournalistiken fokuseras det ofta på offret och därför kan det vara intressant att forska om ett mordfall som i medierna haft stort fokus på gärningsmannen. Förhoppningen med denna studie är att kunna bidra med nya synsätt på hur offer och gärningsmän framställs och hur denna framställning kan förändras över tid i medier.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att se hur Aftonbladet framställer mordoffret Kim Wall och gärningsmannen Peter Madsen och att se förändringen av dem över tid. Vi kommer att undersöka empiriskt material från Walls försvinnande till efter domen mot Madsen.

Vi kommer i denna studie att utgå från två frågeställningar.

1. Hur representeras Kim Wall och Peter Madsen i Aftonbladet?
2. Hur förändras framställningen av Kim Wall och Peter Madsen?

Motiveringen till varför vi undersöker Kim Wall och Peter Madsen är för att de påverkar varandra i framställningen av förhållandet mellan offer och gärningsman.

2. Bakgrund

I bakgrunden förklarar vi vad som hänt Kim Wall enligt domen och tidningen Aftonbladet.

2.1 Mordet på Kim Wall

På kvällen den 10 augusti 2017 steg den svenska journalisten Kim Wall ombord på Peter Madsens ubåt i Köpenhamn. Kim Wall var där för att skriva ett reportage om Peter Madsen och hans karriär.

Natten till den 11 augusti slog Kim Walls pojkvän larm om att ubåten ännu inte hade kommit tillbaka. Sökandet efter ubåten påbörjades tidigt samma förmiddag.

Peter Madsen meddelade på förmiddagen den 11 augusti via radio att han var på väg tillbaka. Men klockan elva sjönk plötsligt ubåten och endast Peter Madsen räddades av en privatbåt. Madsen hävdade då att han hade släppt av Kim Wall kvällen innan på Refshaleøen utanför Köpenhamn. Men Kim Wall var fortfarande spårlöst borta.

Den 12 augusti häktades Peter Madsen misstänkt för att ha orsakat Walls död.

Ubåten bärgades sedan och polisens tekniska undersökning visade att den hade sänkts med flit. Kim Wall saknades fortfarande och dykare letade efter hennes kropp.

Sedan kom fyndet; delar av en kvinnokropp hittades i vattnet utanför Amager den 21 augusti 2017. Köpenhamnspoliserna bekräftade två dagar senare att den döda kvinnan

som hittats var Kim Wall. Senare hittades även Kim Walls huvud och hennes andra kroppsdelar. (Aftonbladet, 18-08-08, *Bakgrund: Mordet på Kim Wall*)

Eniga nämndemän vid Københavns Byret dömde den 25 april 2018 Peter Madsen till livstids fängelse för mord, sexbrott under särskilt försvårande omständigheter och brott mot griftefriden.

Domen baserades bland annat på Madsens intresse för att döda och skada människor vilket bevisades genom sökhistorik i hans dator. Den tekniska undersökningen var också avgörande då den bevisade att han hade med sig föremål på ubåten som inte behövdes, samt att hans kläder hade blodstänk och koagulerat blod på sig. Han hade även tagit med sig en extra dräkt som ombyte vilket var anmärkningsvärt. Vittnen har även berättat att Madsen talat med dem om att begå ett mord och att “misstänkas för ett mord på nästas hustru”. Domstolen lade vikt vid att Madsen vid flera tillfällen ändrat sin förklaring på vad som skedde på ubåten och samt att ingen av dessa förklaringar var trovärdiga. Skadorna på Kim Walls kropp visade på grovt sexuellt våld och våld som uppkommit när hon var vid liv. Domen baserades även på att detta brott var ett planerat grovt brott som drabbade en slumpmässig kvinna i sitt yrkesliv som journalist.

Peter Madsen dömdes för brott mot griftefriden eftersom att han styckade liket och dumpade det i vattnet. Han dömdes även till att betala skadestånd på 120 000 danska kronor till Walls pojkvän. (Københavns Byret, i mål 4-24422/2017)

Madsen överklagade domen till hovrätten som fastställde livstidsstraffet men ändrade skadeståndsdelen. Han dömdes till att betala högre skadestånd till Walls pojkvän och även skadestånd till Walls föräldrar. Föräldrarna fick 328 000 danska kronor tillsammans och pojkvännen fick 150 000 danska kronor. (Københavns Byret, i mål S-1232-18)

3. Tidigare forskning

3.1 Offer som gestaltas som hjältar

Forskaren Jack Lule (2001) har undersökt över 100 artiklar från tidningen The New York Times i sin bok "Daily News Eternal Stories". I boken tar han fram olika sätt som Times väljer att rapportera på och hur de väljer att använda sig av olika skildringar. Lule skriver i denna bok om ett sätt som tidningen Times rapportering har präglats av, nämligen att beskriva döda offer som hjältar. Han beskriver det som att offrets familj ofta skildrar offret som en person som genom sin död har gjort en hjältemässig uppoffring. Offret gestaltas inte som en lidande person utan som en hjälte. Offrets död framställs som en uppoffring istället för en tragedi. Ett exempel på detta som Lule tar upp är en man som heter Leon Klinghoffer som dödades av palestinska terrorister. Hans fru och familj väljer att berätta om honom som en hjälte och som en bra far. The New York Times valde att skildra hans död som en hjältemässig uppoffring. Genom att ta med familjens sorg och stolthet kunde tidningen skildra det tragiska dödsfallet som en mytisk historia om uppoffring. Mytiska historier om uppoffring har funnits sedan långt tillbaka i tiden. Times väljer även i andra reportage att också skildra Klinghoffers liv och beskriva honom som en hjälte. Familjen får möjlighet att fortsätta prata om Klinghoffer som en hjälte och det tas upp i artiklar att president Ronald Reagan ringt till familjens döttrar och sagt "their father was an American of whom everyone could be proud". Här ges ingen förklaring om varför Reagan väljer att uttrycka stolthet istället för sorg. Men Reagans ord gav en intressant dimension då det visar att Klinghoffers skildring som en hjälte i tidningen Times också var en skildring som fanns bland det offentliga livet i USA.

3.2 Kvällspress

Enligt Jostein Gripsrud (1992) har tidningsmarknaden utvecklats från 1900-talet fram tills i dag med olika spridningsområden, människors bildande och arbetsklasser. Kvällspressen har blivit sensationell och personifierad och tidningarna har fått speciella preferenser för material som är chockerande och som innehåller information om privatpersoner. Brott som begås av förstagångs-gärningsmän blir mer intressanta för medier när det finns fruktansvärda detaljer kring brottet. Kvällspressen lär sina läsare flera saker varje dag. Bland annat lär den sina läsare att nyheter handlar om grundläggande och starka känslor, såsom glädje, kärlek, hat, sorg,

lust och avsky, känslor som vi alla känner till. Sex och död är de två starkaste känslorna som genom livet skapar mest intensitet, vilket gör det naturligt att de blir de ämnen som medier lägger mest tyngd vid.

3.3 Brottsoffer och den obegripliga gärningsmannen

Bo Nilsson (2003) har studerat brottsoffer och gärningsmän. Han beskriver den obegripliga gärningsmannen. "I medier framställs gärningsmän många gånger som avvikande och obegripliga. De förskjuts därigenom från det sociala och följden blir att samhället inte kan belastas för de kriminellas handlingar. Det är individen det är fel på, inte samhället." (Nilsson, 2003, sida 64) Han beskriver vidare principer om olikheter och att gärningsmannen i medier ofta beskrivs som helt avskild från den värld offret lever i. Han beskriver även att en kategori som medier ofta använder sig av är det slumpartade och provocerade våldet. Med slumpartat våld menas våld som inte har ett mönster, som alla kan drabbas av, våld som saknar motiv och våld som skadar samhället. Anledningen till att det slumpmässiga våldet är intressant för medier är att för att det utmanar grundläggande antaganden om social ordning.

4. Teori

4.1 Diskurs

Enligt Peter Berglez (2010) är diskursanalys "summan av all interaktion i ett samhälle, inklusive dess mer abstrakta och "osynliga" strukturer, värderingar och normer". (Berglez, 2010, sida 272). Fokus ligger på social interaktion där språket kan skapa relationer mellan människor. Diskursteori innebär begreppet diskurs som språkuttryck och samtal. Viktigt att belysa är att det är skillnad mellan olika institutioners och personers språk, till exempel skillnaden mellan medier och vetenskap. Därför får dessa olika språk analyseras annorlunda. När det kommer till medier väljer de alltid en vinkel att rapportera sina nyheter utifrån och nyheterna produceras för ett ändamål inom en organisation. Med dessa förutsättningar bildar medier sitt eget språk, "Nyheter är diskurs eftersom de utgör ett slags språk". (Berglez, 2010, sida 272)

Människor tar till sig nyheter och lyssnar på dem på ett ofta okritiskt sätt.

"Nyhetskonsumtion är en vardaglig rutin som oftast inte utmynnar i ett ifrågasättande av det man läser eller hör: i brist på intresse och tid "köper" vi ofta, medvetet eller omedvetet, det som rapporteras av medierna som objektiva fakta." (Berglez, 2010, sida

269) Olika samhällsliga förhållanden är kulturella och har i grunden skapats av oss människor. Därför kan vi människor också påverka dessa förhållanden och om det behövs kan vi även förändra dessa förhållanden. Men om medier rapporterar om förhållanden på ett visst sätt, till exempel att något är oföränderligt kommer läsarna att tro på det. Då tänker inte läsarna heller på att det kan finnas personer som gynnas under ytan av nyheterna. Där är ideologikritiken viktig för att komma till en absolut sanning. Ideologikritiken, som är uppbyggd på ideér som konstruerar en tro, kan avslöja att något inte är oföränderligt. Ideologikritiken avslöjar biologins kulturella karaktär, och på så sätt avslöjar att en förändring inte är omöjlig. Viktigt att påpeka är dock att ideologi inte innebär att gå från absolut falskhet till absolut sanning. Ideologiska ståndpunkter finns också överallt i vårt samhälle men det innebär inte att allt som görs och sägs i samhället är ideologiskt. Ideologi och nyhetsanalys berör både medvetna och omedvetna processer. Analyser av nyheternas ideologier berör makt- och dominansförhållanden men även verklighetsuppfattningar, traditioner och värderingar. Analyser av nyheters ideologi innehåller även flera sorters diskurser som nämnts tidigare.

4.2 “Det idealiska offret och gärningsmannen”

Enligt Nils Christie (2001) har gärningsmän och offer olika egenskaper och status för att kunna vara idealiska. Med det idealiska offret menar Nils Christie en person som har utsatts för brott och som lättast får fullständig och legitim status som offer. Det idealiska offret ska vara en kvinna som är svag, sjuk och gammal eller väldigt ung. En förutsättning för att ett brottsoffer ska vara idealiskt är att man kan väcka någon slags uppmärksamhet men ändå inte verka så stark att ens oskuld och oförmåga att skydda sig ifrågasätts.

Det idealiska offret ska bli utsatt för brott på en plats där han eller hon har goda skäl att vara på. För att det idealiska offret ska vara idealiskt krävs även motpolen av en idealisk gärningsman. Det idealiska offret och den idealiska gärningsmannen påverkar därför varandra. De behöver varandra för att kunna existera och ju mer idealisk den ena är, desto mer idealisk blir den andra.

Den idealiska gärningsmannen är en stor och en farlig främling som kommer bortifrån med enbart ett ont syfte. Gärningsmannen har inte heller en personlig koppling till offret. Den idealiska gärningsmannen ska också vara en person som ensam är skyldig till brottet och som är lätt att döma ut som skyldig. Den idealiska gärningsmannen ska inte likna det idealiska offret och vara en person som knappt är mänsklig, ju mindre

mänsklig desto bättre. Ur moralisk synpunkt är den idealiska gärningsmannen svart i jämförelse med det vita offret. Christie skriver att detta också är den allmänna bilden av gärningsmannen.

Ett exempel på ett fall med ett idealiskt offer är en situation där en gammal och svag kvinna ska hälsa på sin sjuka syster. Kvinnan blir rånad och slagen av en storvuxen främmande man som vill ha pengar till droger. I det fallet är det tydligt att det finns ett idealiskt offer och en idealisk gärningsman. Det finns dock också brottsfall där det inte är lika tydligt med vilken person som bär skulden för brottet. Ett exempel på det är ett slagsmål mellan två personer. I sådana fall blir det svårare att peka ut en person som idealisk gärningsman och en som är idealiskt offer, eftersom att det inte bara är en person som är skyldig till brottet.

4.3 Nyhetsvärdering

Marina Ghersetti (2012) menar att nyheter ska handla om något aktuellt, något som faktiskt har hänt och att de ska berättas på ett sanningsenligt sätt. Helst ska nyheten handla om något som är helt okänt sedan tidigare. Nyheter måste utgå från personer och händelser som finns i verkligheten. Många menar att nyheter speglar verkligheten medan andra påstår att journalister bara rapporterar om verkligheten med egna åsikter inblandade. Det har sedan hävdats att verkligheten inte går att spegla och att den därför kan förvrängas.

En väldigt liten del av allt som händer snappas upp av journalistiken och blir till nyheter. Nyhetsproduktion påverkas av faktorer under individ-, organisations- och samhällsnivå. Två av de viktigaste kategorierna är politik och ekonomi. Det är skillnad mellan vad läsarna behöver ha för att fatta samhällsbeslut, vad läsarna vill ha och vad som säljer bäst. Nyhetsproduktion prioriterar sensationer och dramatik för att dessa nyheter brukar dra mest läsare. En etisk fråga är rätten att publicera saker jämfört med hänsyn till personers liv och integritet.

De händelser som får bli nyheter har särskilda egenskaper. Några av dessa egenskaper är närhet, sensation, avvikelse och elitcentrering. Med närhet menas att händelsens tidsmässiga, geografiska och kulturella avstånd påverkar om och hur händelsen används i medier. Med sensation och avvikelse menas oförutsedda händelser och ovanliga situationer. Här prioriteras bland annat ofta sex, olyckor och kändisar. Med begreppet elitcentrering menas att högt uppsatta personer, kändisar eller personer med mycket

makt avgör intresset för en nyhet. Personer med ovanliga yrken eller udda fritidsintressen blir här också intressanta.

4.4 Sociala representationer i medietexter

Birgitta Höijer (2008) beskriver teorin om sociala representationer som en teori med verktyg för att förstå hur gemensamma föreställningar skapas och kommuniceras i samhället. Sociala representationer handlar därav om tanke-system inom grupper av människor. Dessa är alltid relaterade till sociala, kulturella och/eller symboliska objekt. "Språk och sociala representationer är oupplösligen förenade - utan språk inga sociala representationer och utan sociala representationer finns inget behov för språk och kommunikation." (Höijer, 2008, sida 141).

Hon beskriver föreställningarna som sociala representationer syftar på. En av dessa kategorier av föreställningar är den med en hög grad av samhällsrelevans och som påverkar medborgarnas vardagstänkande. Den föreställningen är med och utmanar personers vardagsverklighet och där finns ett särskilt intresse för att skapa spänning i samhället. Exempel på ämnen som ingår där är terror eller våld, ämnen som helt enkelt påverkar människor på ett sådant sätt att det skapar sociala representationer. Dessa sociala representationer av föreställningarna är vanliga i dagens samhälle. Höijer menar att vi människor kommunicerar genom dessa sociala representationer i språkliga och visuella uttryck.

4.5 Sammanfattning

Med hjälp av diskursteorin kan vi undersöka språket och underliggande teman och värderingar i artiklarna. Diskursteorin hjälper oss att återkoppla till de tankar som finns om hur språket får betydelse både medvetet och undermedvetet. Diskursteorin är bra för att besvara våra frågeställningar. Hur Wall och Madsen framställs analyserar vi utifrån språket och de underliggande värderingarna i texterna. Hur framställningen av Wall och Madsen förändras över tid analyserar vi också via språket i texterna utifrån ordval och egenskaper.

"Det idealiska offret och gärningsmannen" av Christie (2001) använder vi för att det är en passande teori när man ska undersöka relationen mellan offer och gärningsman. Det är en övergripande teori som kan avgöra om offer och gärningsmän i fråga är idealiska eller inte.

Nyhetsvärderingsteorin är intressant för vår studie för att undersöka anledningarna till varför Aftonbladet har skrivit om detta fall och varför de har valt att lägga så stor vikt vid vissa detaljer. Alla nyheter har genomgått en process av kriterier i nyhetsvärderingen för att få bli nyheter överhuvudtaget. Vi är intresserade av att se vilka egenskaper de olika artiklarna har som gjorde att Aftonbladet valde att skriva dem. Vi undersöker även med stöd av denna teori anledningen till varför vissa ämnen i mordfallet lyfts fram och betonas mer än andra.

Representationsteorin passar vår studie för att den hjälper oss att undersöka hur ämnen i mordfallet är intressanta för läsarna och hur de skapar olika stämningar, känslor och uppfattningar. Att skriva om mord och våld utmanar människors vardagsverklighet och skapar en spänning för läsarna i samhället.

5. Metod och material

5.1 Undersökningsmetod

Undersökningsmetoden i studien var att genomföra en kvalitativ textanalys av Aftonbladets sätt att berätta om mordet på Kim Wall. I uppsatsen användes en diskursanalys för att bryta ned texterna och analysera deras beståndsdelar.

Diskursanalys var en bra metod för att analysera språk i texterna. Diskursanalys är "summan av all interaktion i ett samhälle, inklusive dess mer abstrakta och "osynliga" strukturer, värderingar och normer". (Berglez, 2010, sida 272). Med en diskursanalys analyserades språkliga konstruktioner och underliggande värderingar för att se hur Kim Wall och Peter Madsen framställdes. Diskursteorin hjälpte även till att se hur denna framställning förändrades över tid.

I analysen användes en Fairclough-analys utvecklad av Norman Fairclough (2010). I studien användes Faircloughs analysfrågor till texter för att tydligare understryka vilka egenskaper och attribut Wall och Madsen tillskrivits i texterna. Frågeställningarna och analysfrågorna bearbetades sedan genom hela studien som en röd tråd.

5.2 Urval

Artiklarna som analyserades valdes från Aftonbladet för att det är en av Sveriges största kvällstidningar. Aftonbladet grundades 1830 av Lars Johan Hierta. Aftonbladets vision är att vara "Sveriges mest engagerade nyhetskälla som värnar sanningen, granskar makten och ger dig inflytande genom journalistik". Tidningen ägs till 91 procent av

norska mediekoncernen Schibsted och till 9 procent av LO. Det är LO som har vetorätt när Aftonbladets politiske chefredaktör ska tillsättas men de har inget inflytande i journalistiken. Ledarsidan för Aftonbladet beskriver sig som oberoende socialdemokratisk. (Aftonbladet, 2016)

Valet föll på en kvällstidning för att de ofta har en sensationell rapportering. Uppsatsen inleddes med ett strategiskt urval där elva artiklar valdes ut för analys. Både nyhetsartiklar och kolumner från Aftonbladets webb analyserades under den valda tidsperioden. Kolumnerna analyserades för att de tillförde utförliga beskrivningar av personerna och stämningen under rättegången. Kolumnerna var mer tillåtande för känslor och beskrivningar än de vanliga nyhetsartiklarna.

Valet av de elva artiklarna baserades på dess innehåll utifrån några särskilda aspekter. Dessa aspekter var: utrymmet som Madsen jämfört med Wall tilldelades i artiklarna, antalet detaljer och beskrivningar av mordfallet samt artiklarnas språk och ordval. De elva artiklarna som ingick i studien hade därmed kvalificerat sig in på dessa aspekter genom att utmärka sig i kategorierna.

Artiklarna som analyserades var Aftonbladets webbartiklar och de artiklarna som tidningarna publicerat i print valdes bort. Materialet kan skilja sig en del mellan printade artiklar och webbpublicerade artiklar, men i detta fall var det webbartiklarna vi intresserade oss för. Vi ansåg att webbartiklarna var tillräckligt detaljerade och täckande för att analyseras. Artiklarna som valdes publicerades under tidsperioden 10 augusti 2017 till 14 november 2018. Motiveringen till att det blev just denna tidsperiod är för att ubåtsturen ägde rum den 10 augusti 2017 och att sökningen för denna studie påbörjades den 14 november 2018.

Det blev totalt 456 träffar på Aftonbladet i webbartiklar mellan den 10 augusti 2017 och den 14 november 2018 med sökordet "Peter Madsen" i mediearkivet Retriever. Dock var det bara 365 artiklar som sedan existerade. Med sökordet "Kim Wall" blev det totalt 419 träffar på Aftonbladet i webbartiklar i Retriever mellan samma datum. Dock var det bara 357 artiklar som existerade.

Sökresultaten som inte var relevanta för studien togs bort.

5.3 Undersökningens tillförlitlighet och forskningsetiska överväganden

I fallet Kim Wall var namnpubliceringarna i tidningarna inte återhållsamma. Detta berodde på att Kim Wall var försvunnen en period och då blev publiceringen av hennes

namn naturlig. Peter Madsen är en känd person i Danmark vilket gjorde hans namnpublicering svår att motstå för tidningarna då det fanns ett allmänintresse. I början var inte heller Peter Madsen misstänkt för något brott och det kan ha gjort att de valde att publicera hans namn tidigt då det inte var så känsligt. Senare framkom uppgifter om att det var ett grovt brott och då blev hans namnpublicering ändå mycket intressant. Valet att använda namnet på gärningsmannen i studien gjordes eftersom att det har varit så pass uppmärksammat tidigare och hans identitet redan var avslöjad. Offrets namn användes i studien för att hennes namn varit avslöjat sedan länge av etablerade medier. I studien valdes mediearkivet Retriever för att finna empiriskt material. Detta är en tillförlitlig källa för att finna resultat eftersom att det är en etablerad söktjänst. Valet av tidning blev en stor kvällstidning som är tillförlitlig och väletablerad på mediemarknaden, Aftonbladet, för att utgöra det empiriska materialet. Validiteten i studien mäts genom att undersöka om studien kommit fram till det som den haft till uppgift. I vår studie har vi identifierat och kommit fram till diskursiva teman över vilka olika sätt som Aftonbladet valt att konstruera Kim Wall och Peter Madsen på. Genom att vara transparent med hur denna studie gjorts kan det bidra till validitet och tillförlitlighet för studien. Om samma undersökning skulle genomförts på en annan kvällstidning som exempelvis Expressen hade nog resultatet blivit liknande. Både Expressen och Aftonbladet är kvällstidningar med tabloidjournalistik som ofta skriver om brott på ett sensationellt sätt som ska locka läsare. Reliabilitet är något som blir mer tydligt i kvantitativa studier än i kvalitativa. Reliabiliteten i denna studie grundar sig i att studien har genomförts genom att använda etablerade källor på mediemarknaden. Ett problem som Bergström och Ekström (2018) tar upp med reliabiliteten i studier med metoden diskursanalys är att det finns en otydlighet i analysverktygen som används vid diskursanalys. Olika analysbegrepp kan ha olika betydelser hos olika forskare. Det är därför viktigt att forskare i studier med diskursanalys är noga med vad som menas med olika analytiska begrepp. De diskursiva temana och deras innebörd har därför noga redovisats och begreppen har förklarats i denna studie.

5.4 Analysfrågor enligt Fairclough

Norman Fairclough (2010) är en av de språkvetare som har varit med och utvecklat den kritiska diskursanalysen CDA (Critical Discourse Analysis). Fairclough anser att språkets roll, alltså hur vi talar och skriver om saker, är med och påverkar andra sociala

praktiker i samhället. Fairclough menar också att andra icke-språkliga praktiker också påverkar de språkliga praktikerna. (Boréus, 2015)

Vi har med stöd från Faircloughs analysfrågor till en text formulerat egna analysfrågor till vårt material.

Vilka egenskaper och attribut tillskrivs Kim Wall jämfört med Peter Madsen?

Vilka likheter och skillnader finns i framställningen av Kim Wall jämfört med Peter Madsen?

Hur framställs relationen mellan textens aktörer?

Vilka identiteter konstrueras för textens aktörer?

5.5 Metodkritik

Ett problem som uppkom med det empiriska materialet var att Aftonbladet använde en del material från TT. Detta innebar att en del av de artiklar som undersöktes i studien var skrivna av andra än Aftonbladets skribenter. Detta är dock något som förmodligen hade blivit ett problem även om en annan tidning valts, eftersom TT är en stor nyhetskälla för flera stora tidningar i Sverige. Aftonbladet valde även aktivt att publicera material från TT på sin webb vilket gör det till en del av deras artiklar. Eftersom metoden kritisk diskursanalys innebär att tolkningar görs utifrån egna värderingar, kan dessa vara individuella. De tolkningar som gjordes i denna studie kanske därför inte stämmer överens med andra personers tolkningar. Det skulle kunna göra att en annan forskare som gjorde samma undersökning kan komma fram till andra tolkningar. En viktig del när man använder sig av metoden kritisk diskursanalys är att styrka tolkningarna med olika citat och redogörelser från artiklarna. Det här behövs för att läsare ska kunna följa de olika steg som forskaren har tagit i diskursanalysen. I en diskursanalys är både det underförstådda och det uppenbara viktiga delar och därför blir tolkningsproblemen mer utmanande (Bergström och Boréus, 2018). För att undvika dessa tolkningsproblem är det viktigt att vara noga med att skriva i vilka olika nivåer och steg som diskursanalysen har gjorts och vilka textdelar som den stöds på. I studien har det här bearbetats och i varje diskursivt tema stöds analysen på citat.

I denna studie undersöktes endast elva artiklar vilket inte ger en definitiv bild av hur framställningen av Wall och Madsen har sett ut. För att få en bredare och mer självklar bild av framställningarna kunde fler artiklar ha undersökts. Att endast en tidning

analyserades gör också att det inte ger en helhetsbild av kvällspressen. Dock är Aftonbladet Sveriges största kvällstidning och därför ansågs den som tillräckligt bra och intressant för att i detta fall täcka in en del av kvällspressen. När man använder sig av en diskursanalys analyseras en liten del material på djupet för att se detaljerna. Det gör att det inte blir en stor översikt över ett större material. Om en kvantitativ metod istället hade använts kunde det ha gett en större överblick med färre detaljer. Vi kunde också valt att komplettera denna diskursanalys med en kvantitativ analys för att få en kompletterande övergripande bild. I det empiriska materialet har endast texterna i artiklarna analyserats. Om bilderna till texterna också hade analyserats med hjälp av en bildanalys hade det kunnat ge en större överblick över hur medierna framställer Kim Wall och Peter Madsen.

6. Resultat och analys

Här presenteras de olika diskursiva teman som upptäckts i det empiriska materialet. Det fanns tre diskursiva teman för artiklarna om Kim Wall och tre teman för artiklarna om Peter Madsen. De här diskursiva teman är de olika identiteter och representationer som har skapats i Aftonbladet av Kim Wall och Peter Madsen. Först analyserades Kim Wall för sig och sedan Peter Madsen. De diskursiva teman som identifierats har sedan strukturerats upp i analysen efter rubriker för att läsaren lättare ska kunna följa med i studien. Dessutom för att läsaren ska få en bild av vilka identiteter som har konstruerats för varje aktör.

6.1 Kim Wall

6.1.1 Den hjälplösa kvinnan

Ett av de diskursiva teman som vi har identifierat i de tidiga texterna om Kim Wall är att hon framställs som en hjälplös kvinna.

“Madsen ska ha bundit och förgripit sig på Kim Wall innan han dödade henne. Sedan ska han ha misshandlat henne med slag och stick med ett vasst föremål.” (Aftonbladet, 2018-01-23, *Åtalet mot Madsen: misshandlade Kim Wall före mordet*)

Detta utdrag kommer från när åtalet mot Madsen blivit offentligt. I flera artiklar framställs Kim Wall som väldigt utsatt och hjälplös. Detta stämmer in på Christies

(2001) teori om att ett idealiskt offer ofta är en kvinna som är svagare än gärningsmannen. I det här citatet beskrivs det detaljerat vad Peter Madsen ska ha gjort med Kim Wall och att han har använt sig av ett vasst föremål. Även beskrivningen av att Wall ska ha blivit fastbunden förstärker känslan av henne som en hjälplös kvinna eftersom man har begränsad rörlighet som fastbunden. Aftonbladet väljer här att inte vara återhållsamma med detaljer.

”Hade hon kunnat freda sig?

Och om hon kunnat göra det, hur skulle hon fått ubåten upp till ytan?” (Aftonbladet, 2018-04-25, *En tyst och bedövad Peter Madsen lyssnade på domen*)

Detta utdrag kommer från rättegången när Madsen döms. Här är det kolumnisten Peter Kadhammar som reflekterar och det blir tydligt hur Aftonbladet lägger fram att Kim Wall var i en hjälplös och utsatt situation. Christie (2001) menar att en förutsättning för att ett brottsoffer ska vara idealiskt är att man kan väcka någon slags uppmärksamhet men ändå inte verka så stark att ens oskuld och oförmåga att skydda sig ifrågasätts. I det här citatet framställs Kim Wall inte som svag men inte heller som så pass stark och erfaren av ubåtar att hon hade kunnat skydda sig själv mot Madsen. Hela detta citat har en underliggande ton av hjälplöshet, för även om Wall lyckats slita sig loss eller göra motstånd hade det varit meningslöst.

”Madsen hade med sig såg, kniv och skruvmejsel ombord på ubåten.” (Aftonbladet, 2018-01-23, *Åtalet mot Madsen: misshandlade Kim Wall före mordet*)

Detta utdrag kommer återigen från när åtalet mot Madsen blivit offentligt. Genom att beskriva hur Madsen planerat mordet på Wall framstår hon också som den hjälplösa kvinnan. Aftonbladet använder sig mycket av beskrivningar där de i detta fall berättar om alla verktyg Madsen haft med sig för att genomföra brottet. Skribenten skriver både om verktygen som Madsen använt under mordet och efteråt för att göra sig av med kroppen.

”Han har också haft nylonsnören.

Dessutom ska han ha haft med sig buntband och jämrör. Dessa användes senare till att sänka kroppsdelarna.” (Aftonbladet, 2018-01-23, *Åtalet mot Madsen: misshandlade Kim Wall före mordet*)

Genom dessa beskrivningar kan man som läsare förstå hur svårt det var för Wall att värja sig och skydda sig och det förtydligar vilket underläge hon var i. Att nämna att Madsen haft med buntband och järnrör gör också att läsaren får en ännu hemskare och klarare bild över hur pass hemskt mordet var och vad som användes.

I fallet med Kim Wall och Peter Madsen är det slumpmässiga våldet i fokus. Madsen hade planlagt ett mord på en kvinna men att det blev just Kim Wall han mördade var en slump. Just kategorin slumpmässigt våld är något medier ofta intresserar sig för.

Anledningen till att det slumpmässiga våldet är intressant för medier är att för att det utmanar grundläggande antaganden om social ordning. (Nilsson, 2003) Det förklarar varför Aftonbladet fokuserar mycket på hur brottet gick till i form av slumpmässigt våld.

Att medier fokuserar på ämnet våld menar Höijer (2008) skapar spänning och utmanar personers vardagsverklighet. När läsarna då konsumerar texter om våld utgör det en spänning i samhället och sociala representationer skapas. Tankesystem som kan skapas då är rädslan för våld utifrån medier eller spänningen av att läsa om våld i medier. Det här kan ske hos Aftonbladets läsare i detta mordfall.

”Det är ännu oklart vad Madsen hade för motiv till att döda Kim Wall. Enligt åklagaren var mordet planerat, och har skett genom kvävning eller skärskador i halsen.” (Aftonbladet, 2018-01-23, *Åtalet mot Madsen: Misshandlade Kim Wall före mordet*)

Här är ytterligare ett utdrag från när åtalet mot Madsen blivit offentligt, där det slumpmässiga våldet syns. Det är dock fortfarande i ett skede när man inte vet om Madsen hade ett motiv för att döda Wall och isåfall vad detta motiv gick ut på. Mordet på Wall skedde i Danmark, precis vid gränsen till Sverige och med svenskan Wall som offer. Det gör att brottet kvalificerar sig in i Ghersettis (2012) teori om att närhet är viktigt för nyhetsvärdet. Med närhet menas att händelsens tidsmässiga, geografiska och kulturella avstånd påverkar om och hur händelsen uppmärksammas i medier. Läsarna har lättare att ta till sig detta brott i Aftonbladet för att det skedde i deras närhet. Om brottet hade skett i till exempel Turkiet, hade nyhetsvärdet inte alls varit lika stort eftersom det hade varit svårare för läsarna att ta till sig brottet på så långt avstånd.

6.1.2 Den modiga journalisten

I Aftonbladet hittar vi också det diskursiva temat den modiga journalisten. En av de identiteter som Kim Wall konstrueras som i flera av artiklarna är hennes yrkesroll som en modig journalist.

”Hon gav röst åt utsatta människor i världen, men journalistpennan slets ifrån henne på hemmaplan. Ubåtsfärden i Öresund – för ännu ett reportage – slutade med att Kim Wall hittades död i havet. Men minnet av Wall och hennes ord lever vidare.” (Aftonbladet, 2018-03-05, *Wall gav röst åt svaga - ord som lever kvar*)

Detta utdrag kommer från mars 2018 innan rättegången mot Madsen börjar. I en del artiklar får Walls journalistkarriär komma fram men dessa artiklar är inte så många. Ovan följer ett exempel från en ingress där man som läsare förstår vilken modig och erfaren journalist hon var. Aftonbladet skriver dramatiskt vilket syns tydligt i meningen “journalistpennan slets ifrån henne på hemmaplan”. Ofta i artiklarna belyser Aftonbladet hur många farliga uppdrag Wall varit på och hur ofarlig ubåtssturen i Köpenhamn borde ha varit i jämförelse. Det kan ses som att Aftonbladet återigen försöker få fram Walls fantastiska karriär och hennes mod, och då även det faktum att Wall bara hamnade på fel plats vid fel tidpunkt.

”Ord och skildringar från platser som Kuba, Söderhavet, Burma och Nordkorea finns alltid kvar, publicerade av stora internationella tidningar som brittiska The Guardian, amerikanska The New York Times och Hongkong-baserade South China Morning Post.
En berättelse från ett konflikthärjat Sri Lanka.
En berättelse om jordbävningsdrabbade Haiti.
En berättelse inifrån en tortyrkammare i Uganda.
Populärkultur, utrikespolitik, identitet och genusfrågor genomsyrar flera av Kim Walls reportage. För rapporteringen om klimatförändringarna och kärnvapenprov på Marshallöarna blev hon prisad.” (Aftonbladet, 2018-03-05, *Wall gav röst åt svaga - ord som lever kvar*)

I flera artiklar ger Aftonbladet exempel på arbetsgivare och uppdrag som Wall haft. Detta kan göra det lättare för läsaren att förstå vilken kompetent journalist hon var. The Guardian och The New York Times som Wall skrivit för är två stora och välkända tidningar som skapar status och det använder sig Aftonbladet av i framställningen. Kim Wall var inte känd som journalist i Sverige vilket också kan förklara att Aftonbladet väljer att berätta om reportage hon gjort och tidningar hon skrivit för. Det görs för att skapa en bild av hur hon var som person och hennes karriär.

”– Mänskligheten behöver fler orädda kvinnor som Kim, kvinnor som vill och vågar berätta, som lånar sin röst åt de svaga och gör vår planet till en bättre plats att leva på, sade Ingrid Wall vid minnesstunden.” (Aftonbladet, 2018-03-05, *Wall gav röst åt svaga - ord som lever kvar*)

Mamma Ingrid Wall får ofta berätta i artiklarna om Kim Walls modighet. Hon beskriver henne själv som en “orädd kvinna”. Det beskrivs även vilken stor vilja och stort behov Kim Wall kände över att få berätta udda historier som kanske inte brukar få utrymme i media. Samtidigt som Kim Wall beskrivs som modig så beskrivs hon aldrig som obetänksam eller som någon som tar för stora risker. I det här utdraget i mars 2018 innan rättegången inleds, berättar mamma Ingrid Wall om oron över Kim Walls uppdrag.

”Vissa reportageresor skapade oro, berättade mamma Ingrid Wall under en minnesceremoni som hölls vid Colombia University i oktober.

– Kim reste ensam med tåg i södra Kina, åkte motorcykel genom Burma och visade fascinerade flickor i Nordkorea vad man skulle göra med nagellack. Vår föräldraoro blev mer eller mindre normaltillstånd, men vi visste att Kim var försiktig och inte tog några risker, sade Ingrid Wall i sitt tal i New York.” (Aftonbladet, 2018-03-05, *Wall gav röst åt svaga - ord som lever kvar*)

Här blir det tydligt att Kim Wall var modig och att ubåtsturen med Peter Madsen inte sågs som någon risk alls i jämförelse med hennes tidigare, mer farliga uppdrag. Genom att kunna utläsa det ur texten blir hennes modighet just modighet och inte oförsiktighet.

När ett år har gått sedan mordet får Walls journalistkarriär och hennes modighet ännu större utrymme i Aftonbladets artiklar. Nu arrangeras aktiviteter och stipendium för att hedra Walls minne. Här är ett utdrag från årsdagen efter mordet på Kim Wall med citat från mamma Ingrid Wall när ett lopp arrangeras.

”– Det är en väldig kraft i henne. Även nu när hon har gått bort. Som gör att folk engagerar sig. Anmälningavgifterna har gett nästan 150 000 kronor. Det innebär att man har säkrat utdelning av stipendiet under tre år. Ett stipendium som delas ut varje år till en kvinnlig frilansjournalist.” (Aftonbladet, 2018-08-10, *“Kim Wall har blivit en symbol”*)

I det här utdraget blir det återigen tydligt fokus på Kim Walls journalistkarriär och hur det hon åstadkom i sitt liv lever kvar efter att hon själv gått bort. Journalistkarriären övergår nu i hedrande symboliska aktiviteter som till exempel detta lopp och stipendium. Fokuset i artiklarna nu ligger på det stora engagemang som skapades efter Walls död. I flera artiklar beskrivs det hur många som deltar i aktiviteter och bidrar med

pengar för att hedra Walls minne. Här skrivs nästan ingenting om hur Wall mördades eller om hur Madsen är som gärningsman och person. Artiklarna utgår nu från en symbol som uppkommit efter Wall; ett lopp, en ljuslykta, ett stipendium och en fond. Symbolerna som får mest utrymme i artiklarna är loppet och minnesfonden.

”Dagen före årsdagen har Ingrid skrivit diplom så att fingrama smärtat. 572 personer har anmält sig till loppet i Trelleborg. Alla kommer inte springa men många vill visa sitt stöd för Kim Walls minnesfond – dit anmälningsavgiften går.

Och idén med ett motionslopp har gett ringar på vattnet. Loppet går av stapeln i 12 olika länder, på 15 olika platser. Bland annat Peking, New York och Köpenhamn. Platser som Kim Wall älskade och bodde på.” (Aftonbladet, 2018-08-10, *“Kim Wall har blivit en symbol”*)

Det stora intresset och engagemanget för Kim Wall är tydligt på årsdagen, särskilt i meningen “loppet går av stapeln i 12 olika länder, på 15 olika platser.” Det visar nämligen att loppet, som blivit en symbol för Wall, sträcker sitt engagemang betydligt längre än bara över Trelleborg.

Att Wall konstrueras som den modiga journalisten och att hennes journalistkarriär får utrymme i artiklarna, kan kopplas till Christies (2001) teori om det idealiska offret. Christie menar nämligen att det idealiska offret ska vara en person som har en legitim status som offer. Det idealiska offret ska bli utsatt för brott på en plats där hon har goda skäl att vara på. Wall hade goda skäl att vara på ubåten med Madsen då hon var där i sitt yrke som journalist. När Aftonbladet konstruerar Wall som modig journalist ger det henne legitim status som offer.

6.1.3 Den osynliga individen

Det tredje diskursiva temat vi finner om Kim Wall är konstruktionen av henne som den osynliga individen.

I flera artiklar beskrivs Kim Wall som en kropp och fokuset är på vad som sker med hennes kropp. I dessa artiklar finns det ingen information om Kim Wall förutom hennes namn utan det som framställs är istället gärningsmannen, vad han gjort med henne och hur han mördade henne.

”– Hon var i ett stycke när jag begravde henne, säger Peter Madsen.” (Aftonbladet, 2017-09-05, *Peter Madsens förklaring: Nekar till att ha styckat kroppen*)

Detta utdrag kommer från när Madsen sitter häktad misstänkt för mord på Wall. I det här citatet får Peter Madsen beskriva Kim Wall som “i ett stycke” och det är en beskrivning som får komma fram i flera av artiklarna i vårt empiriska material från Aftonbladet. Det blir en tydlig språklig konstruktion som gör Wall osynlig som människa.

I flera av dessa utdrag får Madsen själv uttala sig om sina förklaringar till vad som hänt Wall. Det påverkar såklart framställningen av Wall som osynlig individ. Då beskrivs Wall endast som ett offer och som osynlig, men det är då ofta Madsen som väljer denna framställning av henne.

”Peter Madsen erkänner brott mot griftefriden i samband med att han kastat den döda kroppen i vattnet, men nekar till anklagelserna om mord.” (Aftonbladet, 2017-09-05, *Peter Madsens förklaring: Nekar till att ha styckat kroppen*)

Aftonbladet väljer i det här utdraget att bara beskriva Wall som “den döda kroppen”. Återigen är det detaljer för brottet som är fokus i artiklarna och Wall görs nästan inte synlig.

”Men istället för att ta sitt liv beslutade Peter Madsen att först begrava Kim Walls kropp till havs. Enligt hans berättelse band han ihop händer och fötter med rep, för att kunna hissa upp kroppen i ubåtens torn.

– Jag ville inte att hon ska vara ombord på min resa, dit jag skulle, säger Peter Madsen.”
(Aftonbladet, 2017-09-05, *Peter Madsens förklaring: Nekar till att ha styckat kroppen*)

Här beskrivs Wall återigen endast som en “kropp”. Aftonbladet arbetar även med bildligt språk. Som läsare kan man nästan se framför sig hur det såg ut när Madsen “band ihop händer och fötter med rep”. Det gör det ännu tydligare hur Wall framställs som den osynliga individen.

”Det enda som hittats efter Kim Wall är hennes överkropp. Åklagare uppger även att det var rör fastspända vid kroppen, samma sorts rör som funnits vid en husrannsakan i Peter Madsens rymdlaboratorium.” (Aftonbladet, 2017-09-05, *Peter Madsens förklaring: Nekar till att ha styckat kroppen*)

Detta utdrag kommer från när Madsen fortfarande sitter i häktet och han har lagt fram sin första förklaring. Här kan det vara svårt för Aftonbladet att undgå beskrivningen av Wall som osynlig individ, då det är hennes kroppsdelar som nu börjat hittas.

Aftonbladet väljer att skriva “rör fastspända på kroppen” istället för “rör fastspända på Kim Wall”. Denna, undermedvetna, formulering gör att Wall kan tolkas som en osynlig individ.

”Drygt två veckor senare hittades hennes kropp i vattnet utanför Vestamager.” (Aftonbladet, 2018-01-23, *Åtalet mot Madsen: misshandlade Kim Wall före mordet*)

Detta är ytterligare ett exempel, hämtat från i januari 2018 när åtalet just blivit offentligt. Här väljer Aftonbladet ännu en gång att byta ut “Kim Wall” mot “hennes kropp”.

Att Aftonbladet valt att osynliggöra Wall kan bero på teorin om nyhetsvärdering och elitcentrering av Ghersetti (2012). Ghersetti säger att elitcentrering, till exempel kändisar eller personer med ovanliga yrken och udda fritidsintressen, avgör vad som får bli en nyhet. Madsen ses som udda och intressant för nyhetsvärdet vilket gör att han som gärningsman får ta upp mycket utrymme. Detta kan förklara varför Wall konstrueras som en osynlig individ då hon är en relativt vanlig person. Eftersom Madsen får så mycket utrymme överskuggas Wall ibland och blir då osynlig i texterna. Aftonbladet väljer då att inte ge Wall något utrymme för att Madsen är tillräckligt bra för nyhetsvärdet ensam.

6.2 Peter Madsen

6.2.1 Den talangfulla uppfinnaren

Ett diskursivt tema som vi har hittat i artiklarna om Peter Madsen är att han framställs som en talangfull uppfinnare med många bollar i luften. Det är något som är intressant då hans fokus flyttas från rollen som uppfinnare till misstänkt mördare under Aftonbladets rapportering.

”I Danmark är 46-åriga Peter Madsen en känd mångsysslare, uppfinnare och entreprenör.

”Nautilus” var hans tredje ubåtsprojekt och farkosten tog tre år att bygga. Den sjösattes år 2008.”

(Aftonbladet, 2017-08-12, *Madsens första ord: Jag är ledsen att ubåten sjönk*)

Detta utdrag kommer från två dagar efter att ubåtsturen ägt rum.

Peter Madsen får ofta utrymme för sina uppfinningar och projekt i artiklarna. I det här stycket beskrivs han både som mångsysslare, uppfinnare och entreprenör.

I början när han inte var misstänkt för något brott fick hans yrkesroll och karriär mycket utrymme i artiklarna. När han blir misstänkt för mord skrivs det fortsatt om hans uppfinningar även om det görs i mindre grad och det får mindre utrymme i artiklarna.

”Madsen driver också ett labb där han och kollegorna har konstruerat flera rymdraketer. Det uttalade målet är att bygga rymdfarkoster som kan bemannas – och för första gången skicka en amatörastronaut ut i rymden.” (Aftonbladet, 2017-08-12, *Madsens första ord: Jag är ledsen att ubåten sjönk*)

I det här citatet från samma tidsperiod beskrivs Madsens visioner. Genom att beskriva att han skapat “flera rymdraketer” skapas en underliggande känsla av att Madsen är talangfull och duktig som uppfinnare.

Ghersetti (2012) som studerat nyhetsvärdering menar att nyheter som innehåller kändisar och/eller personer med udda yrken och fritidsintressen prioriteras och säljer bra. Det förklarar varför Madsens yrkesliv och uppfinningar blir så omskrivet av Aftonbladet. Peter Madsen kan ses som en udda och intressant karaktär. Han är kändis i Danmark men inte i Sverige vilket gör att han kan vara främmande för svenskar och därav bli ännu mer udda och intressant för Aftonbladet.

I artiklarna precis efter Walls försvinnande får Madsens rymdraketer stort utrymme i Aftonbladet och det målas upp som något intressant och spännande. Det skulle kunna förklaras med att Peter Madsen har figurerat sedan tidigare i flera danska tidningar om sina rymdraketer. Ubåten Nautilus var ett projekt han arbetat med under flera år och som skapat intresse hos många.

”- Peter Madsen jobbade ju här bredvid så man såg honom ofta i området, när han gick runt i sin overall och blåa kadetthatt. Han var ju en kreativ och innovativ person och han stod väldigt långt från jantelagen, en Gör det själv-man, säger Robin, som arbetar i området.” (Aftonbladet, 2018-03-07, *Madsens förändring - från innovatör till misstänkt mördare*)

Det här utdraget kommer från dagarna innan rättegången mot Madsen inleds. Här får en person som bor i området berätta om Madsens arbete och kreativitet. Det utgör en framställning av Madsen som en skicklig och egensinnig kreatör. Särskilt i meningen

“en gör det själv-man” blir detta tydligt då det visar att Madsen var så kunnig att han kunde skapa nästan vad som helst. Även beskrivningen av Madsens kläder kan här tillföra ett intresse för hans talangfulla karaktär. “Blå kadetthatt” kan vara ett plagg som inger respekt och status då det används av officersstudenter.

”Peter Madsens intresse för uppfinningar och raketer har alltid funnits med, ända sedan han som liten pojke bodde tillsammans med sin pappa i den lilla byn Sæby, som ligger drygt en timme ifrån Köpenhamn med bil. Redan då beskrevs han som en udda karaktär.” (Aftonbladet, 2018-03-07, *Madsens förändring - från innovatör till misstänkt mördare*)

Vi befinner oss fortfarande under dagarna innan rättegången, och här beskrivs Madsen som någon som alltid har haft intresse och talang för uppfinningar. Att Aftonbladet väljer att gå tillbaka till Madsens uppväxt och belysa att han alltid haft en kreativ talang, framställer Madsen som en ännu starkare och mer talangfull uppfinnare då han har mycket erfarenhet inom sitt område.

”Det var också några kilometer från byn som Peter Madsen på 80-talet sköt upp sin första raket, vid idrottsplatsen nära skolan där han gick.” (Aftonbladet, 2018-03-07, *Madsens förändring - från innovatör till misstänkt mördare*)

I samma tidsperiod lyfter Aftonbladet fram ett konkret exempel på Madsens talang som uppfinnare. Att det var en raket som Madsen hade skapat tillför ännu mer till hans framställning som talangfull uppfinnare eftersom någon som skapar raketer är intelligent.

I början av händelseförloppet när Madsen inte var misstänkt för något brott, använde Aftonbladet smeknamnet “Raket-Madsen” som han länge kallats för i Danmark.

”Uppfinnaren allmänt känd som ”Raket-Madsen”. (Aftonbladet, 2017-10-12, *Madsens första ord: Jag är ledsen att ubåten sjönk*)

Detta smeknamn använder dock tidningen endast ett fåtal gånger när han blev misstänkt för mord. När han blir misstänkt för mord börjar han mestadels kallas för Madsen eller Peter Madsen. Här under rättegången:

”Peter Madsen tog plats bakom vittnesbåset.” (Aftonbladet, 2018-04-25, *En tyst och bedövad Peter Madsen lyssnade på domen*)

Att detta förändrades kan bero på att han innan misstankarna sågs som en duktig uppfinnare, och då passade det bra med ett smeknamn. Från det att han blev misstänkt för mord var det opassande att använda smeknamnet och istället valdes hans vanliga namn. Det kan också vara ett sätt för Aftonbladet att vara noga med att skilja framställningen av uppfinnaren "Raket-Madsen" från mördaren Madsen.

6.2.2 Det känslolokala monstret

Nästa diskursiva tema vi finner om Madsen är konstruktionen av honom som ett monster. Det är det tydligaste diskursiva temat som vi hittat av honom i Aftonbladet. I detta utdrag framställs Madsen för första gången som ett monster i form av mördare, det kommer från när han just blivit misstänkt för mord.

"Under fredagskvällen fotade Ekstrabladet Peter Madsen när han fördes ut från det rättsmedicinska institutet i Köpenhamn. Iklädd blå plastofflor, blå kläder och händerna på ryggen gick han med sammanbiten min ut från byggnaden, rapporterar tidningen." (Aftonbladet, 2017-08-11, *Uppfinnare misstänks för mord efter ubåtshaveri*)

Här beskrivs Peter Madsen som sammanbiten och nu framställs han mer som en gärningsman än som uppfinnare. Beskrivningen "blå plastofflor, blå kläder och händerna på ryggen" ger en tydlig bild av Madsen som misstänkt gärningsman. Nils Christie (2001) beskriver den idealiska gärningsmannen som en person som är stor, farlig och en främling till offret. Den idealiska gärningsmannen kommer också bortifrån med enbart ett ont syfte och har inga personliga kopplingar till offret. Den idealiska gärningsmannen ska också vara en person som ensam är skyldig till brottet och som är lätt att döma ut som skyldig. Det här är saker som stämmer in på Peter Madsen då han var en person utan några kopplingar till Kim Wall och som var ute i enbart ont syfte. Dock var Peter Madsen inte en främling till Kim Wall då de tidigare haft kontakt via telefon vilket gör honom till en mindre idealisk gärningsman. Peter Madsen var också ensam skyldig till mordet och en person som var lätt att peka ut som skyldig till flera delar av brottet i ett tidigt skede vilket kännetecknar en idealisk gärningsman.

"Det var en annan Peter Madsen än den som rätten och åhörarna vant sig vid. Så avspänd han ofta varit under de segdragna förhandlingarna, under de långa och tröttsamma dagarna när inte bara han utan åklagaren och advokaten också öst ord, ord och ännu flera ord över varandra, över domaren Anette Burkø och över det protokoll som kommer att gå till

historien som det hemskaste mord: en kvinna instängd i en trång ubåt med en lustmördare.”
(Aftonbladet, 2018-04-25, *En tyst och bedövad Peter Madsen lyssnade på domen*)

I de kolumner som är skrivna av Aftonbladets kolumnist Peter Kadhammar, under rättegången mot Madsen, beskrivs Peter Madsen ännu tydligare som en mördare och ett monster. I det här exemplet beskrivs han som en lustmördare och mordet beskrivs som ett av de hemskaste i historien. Det visar på hur pass grovt mordet beskrivs och att den som begått mordet måste varit väldigt känslökall. Gripsrud (1992) menar att brott som begås av förstagångs-gärningsmän blir “bättre” i medier när det finns fruktansvärda detaljer kring brottet. Det skulle kunna förklara varför mediebevakningen kring detta mord varit så pass omfattande i Aftonbladet och varför flera olika detaljer kring mordet kommit fram i artiklarna. Peter Madsen är en förstagångsbrottsling och det är ett väldigt brutalt och hemskt mord han begått vilket gör det till ett fall som medierna gärna rapporterar om eftersom det finns många hemska detaljer att skriva om.

”En normalbegåvad man, impulsiv, svårt att upprätta djupare relationer, försöker utöva sträng kontroll över sina känslor, utövar fetischistisk sex för att släppa på inre spänningar, saknar empati, självsäker, tenderar att framställa sig själv överdrivet positivt, svårt sexuellt avvikande... Ju längre rättegången led desto mindre besvärad verkade Madsen. Han tittade på publiken med klara ögon. Mötte han någons blick vek han inte utan fortsatte att se den andre i ögonen.”
(Aftonbladet, 2018-04-25, *En tyst och bedövad Peter Madsen lyssnade på domen*)

Det här är också ett utdrag från Peter Kadhammars kolumn när domen mot Madsen faller och här blir det ännu tydligare att Peter Madsen beskrivs som ett monster. Peter Madsen beskrivs som en person med djupa problem och som saknar empati. Att Aftonbladet skriver om att han är en person som inte viker undan med sin blick visar ännu mer på att han ska framställas som känslökall och orädd. Enligt Roosvall, Widholm och Riegert (2017) är denna slags rapportering en del av populärkulturen. Populärkulturen är sedan tidigare en bevisad metod för att få läsarna intresserade och känslomässigt engagerade. När Aftonbladet rapporterar på detta detaljerade sätt kan intresse och känslor väckas hos läsaren.

Ghersetti (2012) beskriver hur nyheter som avviker och är sensationella prioriteras av medier. Där är ämnen som sex och berättelser om kändisar särskilt intressanta. Det passar in på detta brott och att det blir extra intressant för Aftonbladet att skriva så mycket om Madsen. Han är ju både en kändis och har sexuella avvikelser.

”Trekant. Porrfilmer: Madsen var med om två inspelningar. Ett annat sms, från ett tidigare kvinnligt vittne till dagens tredje: "Peter talar om att vi ska göra en snuffilm med dig i ubåten". Snuffilm är ett filmat mord.” (Aftonbladet, 2018-03-26, *Rättegången handlar om sex, sex och en ständig jakt på kickar*)

Aftonbladet väljer redan i kolumnens rubrik “Rättegången handlar om sex, sex och en ständig jakt på kickar” att fokusera på sex och det är något som är återkommande i den här kolumnen vi valt att titta på. Enligt Gripsrud (1992) är sex och död två av de starkaste känslorna som genom livet skapar mest intensitet, vilket gör det naturligt att de blir de ämnen som medier och speciellt kvällstidningarna lägger mest tyngd vid. Det kan förklara varför Aftonbladet valt att i denna kolumn fokusera på sex och död och även kombinationen av dessa två ämnen.

Våld är ett ämne som har inverkan på människor på ett sådant sätt att det skapar sociala representationer. (Höijer, 2008) Höijer beskriver sociala representationer som ett sätt att förstå hur gemensamma föreställningar skapas och kommuniceras i samhället. Ämnen som våld används i medierna för att skapa spänning i samhället och för att utmana människors vardagliga liv. Därför väljer tidningarna att skriva om våld och däribland mord. I det här stycket så berättas det om Peter Madsens intresse för våld och för filmer som visar mord. När Aftonbladet då rapporterar om Madsen på detta våldsamma sätt kan det skapa tankesystem hos läsarna i form av spänning eller oro.

6.2.3 Den galna mannen

Peter Madsen konstrueras även som identiteten galen man vilket vi anger som nästa diskursiva tema. Madsen beskrivs som galen i olika tidsintervall men redan innan han är misstänkt för brott kallas han galen.

”Peter Madsen beskrevs som en nytänkande och lite galen uppfinnare - men samtidigt visade han upp mörkare sidor.” (Aftonbladet, 2018-03-07, *Madsens förändring - från innovatör till misstänkt mördare*)

Detta utdrag kommer från början av mars innan rättegången mot Madsen inleds. Aftonbladet väljer själva att använda ordet galen i en beskrivning av Madsen.

”Till en annan kvinna, en brittisk dokumentärfilmare, sa Peter Madsen: Jag tror jag är psykopat. Han sa också: Jag måste lära mig att hålla tyst. Om jag vore misstänkt för mord på grannens fru. Du har rätt att vara tyst, allt du säger kan vändas emot dig. Det sa han tionde augusti, samma dag han tog med den svenska journalisten Kim Wall ut på havet.” (Aftonbladet, 2018-03-26, *Rättegången handlar om sex, sex och en ständigt jakt på kickar*)

Den här texten är hämtad från Peter Kadhammars kolumn under rättegången. Texten visar att till och med Madsen själv har funderat över att han kan vara psykopat och att han är en person som är kapabel att mörda. I detta utdrag pratar han även specifikt om “mord på grannens fru” alltså kvinnomord, samma dag som ubåtsfärden och mordet på Wall äger rum. Här framställs Madsen som galen av Aftonbladet. Madsen belastas fullt ut själv för sina gärningar och i Aftonbladets texter framställs det inte som att det skulle vara samhället som gjort honom som han är. När Madsen själv har beskrivit sig som en psykopat blir det ett argument för att det är han själv som belastas för sina kriminella gärningar. Det visar att han är medveten om att han har psykiska problem och att han måste bearbeta dessa problem själv. Det kan göra att det framställs som att Madsens psykiska problem är något som han själv drabbats av och inte något som samhället har varit med och orsakat. Bo Nilsson som har studerat brottsoffer beskriver hur medierna kan välja att framställa gärningsmän. “I medier framställs gärningsmän många gånger som avvikande och obegripliga. De förskjuts därigenom från det sociala och följderna blir att samhället inte kan belastas för de kriminellas handlingar. Det är individen det är fel på, inte samhället.” (Nilsson, 2003, sida 64)

”En egensinnig uppfinnare som vägrar kompromissa. Perfektionist med kontrollbehov. Som ofta hamnar i konflikt med andra. Så beskriver vänner Peter Madsen. -Han kan kasta verktyg efter en. Men samtidigt är han ingen våldsam person.” (Aftonbladet, 2018-03-07, *Vännerna om uppfinnaren Peter Madsen: “Han kan bli arg”*)

Här är en av många gånger i Aftonbladet, precis innan rättegången inleds, när Madsens vänner får utrymme att beskriva Madsen. “Han kan kasta verktyg efter en” blir ett exempel på att Madsen kunde vara galen. Samtidigt väljer vännerna att tillägga att han dock inte är en våldsam person. Det tillför också en intressant vinkel på Madsens galenskap för att det kan ses som motsägelsefullt då en person som kastar verktyg kan ses som våldsam. Flera av Madsens vänner beskriver honom med drag av galenskap,

men vill ändå ta hans parti och tillägger ofta att "de aldrig varit rädda för honom". Detta beror förmodligen på att det är i ett skede innan Madsen blivit dömd. Efter att Madsen dömts finns inte alls lika många artiklar där hans vänner får uttrycka sig och om de får yttra sig tar de inte hans parti.

"En person som Aftonbladet talat med, som inte vill ha med sitt namn, har berättat hur Peter Madsen brukade skoja om att begå det "perfekta mordet".

- En av idéerna då var att placera kroppen i ett fiskenät och dumpa det i Kögebukten. I Kögebukten är det mycket trafik och man får inte dyka hur som helst där. Dessutom så är det väldigt svårt att hitta något med ett ekolod där." (Aftonbladet, 2018-03-07, *Madsens förändring - från innovatör till misstänkt mördare*)

Även detta utdrag kommer från dagarna innan rättegången ska inledas. Det här är ytterligare ett exempel på hur Madsen var intresserad av och beredd på att begå ett mord. Beskrivningen berättar att Madsen har idéer som inte vilken människa som helst har. Citaten är dramatiska och det väljer Aftonbladet att framhålla.

"Åklagaren läser upp ett sms: "Jag binder fast dig och genomborrar dig med ett grillspett". (Aftonbladet, 2018-03-26, *Rättegången handlar om sex, sex och en ständigt jakt på kickar*)

Texten är från en kolumn av Peter Kadhammar skriven under rättegången mot Madsen. Material från en av Madsens tidigare älskarinnor har nu kommit in; ett sms med en grov sexuell invit som Madsen skickat till henne. Det här utdraget tyder också på att Madsen har drag av galenskap. Aftonbladet, och i detta fall Peter Kadhammar, väljer att fokusera mycket på dessa grova citat från Madsens sexliv. Att Aftonbladet väljer att göra det beror förmodligen på att de vet att läsarna kommer reagera på det. Återigen kan detta kopplas till Ghersetti (2012) om att nyhetsproduktionen fokuserar på avvikande nyheter som ofta innehåller sex.

"– Om jag har en olycka i samband med raketförbränning eller i min ubåt, som också är min skapelse, så kan jag inte fortsätta existera i den världen jag existerar i. Från det ögonblicket går Raketmadsen i graven, förklarar han. Uppfinnaren säger att det var mycket blod i ubåten efter olyckan, något han upplevde som obehagligt. Han lade sig ned för att sova i några timmar, när Kim Walls döda kropp låg i ett rum intill." (Aftonbladet, 2017-09-05, *Peter Madsens förklaring: Nekar till att ha styckat kroppen*)

För första gången i häktet ger Madsen sin version av vad som hänt Wall. Här framställer Aftonbladet det som att Madsen lever i en helt egen värld vilket han själv säger och han säger även att han inte skulle kunna existera i den världen längre. Madsen beskriver även hur han kunde sova några timmar trots att han hade en död person i rummet intill vilket också antyder till drag som kan tolkas som galenskap.

”Åklagare menar att förklaringen inte överensstämmer med den han gett för ett par veckor sedan men Peter Madsen säger att han hållit fast vid en och samma version.

– Första natten i fängelset beslutade jag mig för att berätta hela historien för polisen, säger Peter Madsen.” (Aftonbladet, 2017-09-05, *Peter Madsens förklaring: Nekar till att ha styckat kroppen*)

I det här citatet, som också kommer från häktningen, ges en bild av Peter Madsen som en person som ljuger och som inte kan hålla sig till samma historia. Det skulle kunna spegla honom som en person som är lite galen och inte klarar av att hålla sig till sanningen och till samma historia.

”Peter Madsen säger att han kastat sin telefon i vattnet, men att han inte vet vad som blivit av Kim Walls telefon.

– Han har visat att han är beredd att förhindra efterforskning. Bland annat genom att ge olika versioner och kasta sin mobiltelefon överbord, säger åklagaren Jakob Buch-Jepsen.” (Aftonbladet, 2017-09-05, *Peter Madsens förklaring: Nekar till att ha styckat kroppen*)

Vi befinner oss fortfarande i häktningsperioden och nu har det bevisats att Madsen vill förhindra rättsprocessen och sanningen från att komma fram. Det kan också tolkas som ett tecken på galenskap. En person som vill att sanningen ska komma fram hade förmodligen inte kastat sin mobiltelefon överbord. Återigen beskrivs det även hur Madsen gett olika versioner till vad som hänt, vilket också bidrar till hans drag av galenskap.

”Så blir besattheten av sex en del av en jakt på kickar. Rymdskepp. Ubåt. Älskarinnor. "Peter var enormt manisk hela tiden, manisk i sitt liv och arbete", säger en av kvinnorna.” (Aftonbladet, 2018-03-26, *Rättegången handlar om sex, sex och en ständig jakt på kickar*)

Detta är ett ännu ett utdrag ur Peter Kadhammars kolumn från rättegången där Madsen beskrivs som besatt av olika saker och även som manisk av ett vittne. Att vara manisk är en egenskap som kan kopplas till galenskap. Att kvinnan även använder begreppet

“enormt manisk” om Madsen gör att det blir ännu tydligare och mer intressant. Madsen beskrivs alltså inte bara som manisk utan enormt manisk.

Peter Madsen beskrivs här som en person som lever i en helt annan värld än många andra. Enligt Nilsson (2003) är gärningsmannen ofta helt avskärmad från den värld offret lever i. Det stämmer in på Madsen och blir tydligt i utdraget ovan. Att Madsen lever i en helt annan värld var ju även en orsak till att Wall valde att gå ombord på ubåten; för att skriva ett reportage om en udda och intressant person. Konstruktionen av Madsen som en man som lever i en annan värld har därför funnits underliggande i hela tidsperioden men den förstärks när han har blivit misstänkt för mord. Konstruktionen av Madsen som avskärmad från världen bidrar starkt till hans eventuella galenskap.

7. Slutsats och diskussion

Den största slutsatsen vi drar i denna studie är att förändringen av konstruktionen av Wall och Madsen i Aftonbladet är stor. Madsens tydligaste förändring över tid var att han gick från att vara spännande vetenskapsman till att bli ett mördande monster. Walls tydligaste förändring över tid var att hon gick från att vara ett osynligt offer till att konstrueras som en modig journalist och en viktig symbol. Förändringen gick fortare för Madsen än den gjorde för Wall. Förändringen innehöll även betydligt större kontraster för Madsen än för Wall. De diskursiva teman vi fann för Wall var den hjälplösa kvinnan, den modiga journalisten och den osynliga individen. De diskursiva teman vi fann för Madsen var den talangfulla uppfinnaren, det känslokalla monstret och den galna mannen.

Peter Madsen nämndes betydligt oftare i artiklarna än Kim Wall. Ibland fick vi träff med sökordet Kim Wall i artiklar där hennes namn endast nämndes en gång medan Peter Madsen nämndes betydligt mer. Peter Madsen fick mycket mer utrymme i artiklarna än Wall och det märkte vi tidigt. Detta beror förmodligen på att Aftonbladet hade mer information att skriva om Madsen och att han passade in på fler kriterier för ett högt nyhetsvärde; elitcentrering, avvikelse och närhet. Wall passade endast in på närhet här då hennes journalistkarriär bedrivits utomlands och kunde därför vara svår för läsarna att relatera till som elitcentrering.

Det faktum att Madsen var mördaren, och en förmodad galen person, gjorde honom mer intressant för Aftonbladet än friska, oskyldiga Wall som var en vanlig kvinna. Det är dock intressant att Aftonbladet valde att ge gärningsmannen så pass mycket mer utrymme än mordoffret. I flera uppmärksammade mordfall är det vanligt att mordoffret

får större utrymme än gärningsmannen. Det kan bero på att de oftast inte finns så mycket information om mördaren och att det i ett tidigt skede inte alltid finns någon misstänkt mördare. I det här mordfallet fanns det mycket information om gärningsmannen och redan när Kim Wall var försvunnen fick man veta mycket om Peter Madsen. I fallet med Kim Wall var också gärningsmannen Madsen redan känd och en väldigt udda person vilket gjorde att det var en person som det passade in att skriva mycket om. Det kan göra att Aftonbladet väljer att skriva mer om detta mord som skedde i Danmark än kring tidigare mord i landet.

Syftets relevans för denna studie var att ge intressanta perspektiv till journalister som skriver om brott och till läsare som läser brottsjournalistik. Detta har vi eftersträvat att uppnå genom att beskriva sättet Aftonbladet berättat om Wall och Madsen på. Fokuset låg på språket och ordvalen i artiklarna, men även rubrikerna och utrymmet som aktörerna i texterna tilldelats. Artiklarna som skrevs i början av tidsperioden jämfördes med de som skrevs i slutet av tidsperioden. Genom att göra detta kunde vi avläsa hur språket och framställningen av aktörerna var uppbyggt och förändrades över tid. Undersökningen av hur offer och gärningsman förändras över tid i medier är något som vi hoppas vi ha tillfört nya perspektiv på. Slutsatsen att gärningsmannen fick betydligt större utrymme än offret i detta fall hoppas vi kan vara ett nytt perspektiv. Aftonbladet berättade om mordet på Wall på ett detaljerat och omfattande sätt. De var inte sparsamma med detaljer kring mordet. Aftonbladet berättade både hur mordet gick till, vilka verktyg som användes, hur Madsen och Wall var klädda vid tillfället samt hur mordplatsen såg ut. Om det här mordfallet valde Aftonbladet att skriva på ett sensationellt sätt.

Gripsrud (1992) menar att brott som begås av förstagångs-gärningsmän blir "bättre" i medier när det finns fruktansvärda detaljer kring brottet. Det skulle kunna förklara varför mediebevakningen kring detta mord var så pass omfattande i Aftonbladet och varför flera olika detaljer kring mordet kom fram i artiklarna. Peter Madsen var en förstagångsbrottsling och det var ett väldigt brutalt och hemskt mord han begick vilket gjorde det till ett fall som medierna rapporterade om eftersom det fanns många hemska detaljer att skriva om.

Dessutom var Peter Madsen en udda och känd person i Danmark med ovanliga intressen. Ghersetti (2012) menar att elitcentrering, nyheter med kända och udda karaktärer, bidrar till nyhetsvärdet och att nyheten blir mycket mer intressant då. Detta

förklarar varför Madsens kändisskap och udda uppfinningar fick stort utrymme i nyhetsartiklarna. I början när han inte var misstänkt för brott fick hans karriär mer utrymme än efter att han blivit misstänkt, men även då fick karriären plats i artiklarna. Aftonbladet skrev mycket om ubåten Nautilus som var mordplatsen, hur den byggdes, av vilka och hur lång tid det tog med bygget. Det skrevs även mycket om Madsens rymdraketer och om hans visioner om att bland annat ta sig till månen.

Peter Madsen är en relativt okänd person i Sverige vilket kan förklara att Aftonbladet valde att kalla honom för ubåtsägaren och uppfinnaren. Att kalla Peter Madsen för det istället för hans namn kan göra att det skapas ett större intresse för läsarna.

En del som kan påverka att Aftonbladet valde att skriva om fallet Kim Wall är nyhetskriteriet närhet. Ghersetti (2012) menar att närhet är avgörande för nyhetsvärdet. Detta brott skedde i Danmark men med ett svenskt offer vilket gör att det blir nära för Aftonbladets läsare. Att det var en svensk kvinna kan också göra att läsarna kan känna en nationell sorg för Kim Wall och för hennes anhöriga. Det förklarar intresset för fallet i stort och varför det generellt fick stort utrymme i Aftonbladet.

Vi konstaterar även att Aftonbladet ofta bidrog själva till de negativa framställningarna av Madsen och Wall. Till exempel använde de själva ordet "galen" om Madsen och begreppet "den döda kroppen" om Wall. Genom att de använde dessa begrepp tillskrev de Madsen och Wall särskilda egenskaper och benämningar som underliggande skapade en bild hos läsarna av Madsen och Wall. Varför Aftonbladet valde att skriva så kan bero på att de ville skapa en spännande stämning i artiklarna. Det gör också att Aftonbladet är med och skapar en viss stereotypisk bild av hur gärningsmannen och mordoffret framställs.

Vi upptäckte att Peter Madsen i vissa artiklar själv fick uttala sig om brottet och Kim Wall och det påverkade framställningen av henne. Madsen valde vid dessa tillfällen att oftast tala om Wall som en kropp, och vid ett tillfälle beskrev han henne som "ett stycke". Det var ofta när Madsen pratade om Wall som han beskrev henne på ett sådant sätt.

När det gäller detta mordfall är det slumpmässiga våldet i fokus. Peter Madsen planerade ett grovt styckmord på en kvinna men att just Kim Wall drabbades var en slump. Aftonbladet valde att beskriva det slumpmässiga våldet mot Wall väldigt detaljerat och att ge det stort utrymme i artiklarna. Enligt Nilsson (2003) är anledningen

till att det slumpmässiga våldet är intressant för medier för att det utmanar grundläggande antaganden om social ordning. Detta förklarar varför det varit så intressant för Aftonbladet. En annan förklaring till att det slumpmässiga våldet är intressant för tidningen är för att våld är ett ämne som utmanar människors vardagsverklighet och som skapar sociala representationer. (Höijer, 2008) Genom att Aftonbladet beskriver det slumpmässiga våldet skapar det en spännande stämning hos läsarna som skapar sociala representationer hos dem.

Detta mordfall innehöll även många aspekter av sex och avvikande sorters sex. Att det här var intressanta delar för Aftonbladet att skriva om beror på att sex är ett av de ämnen som skapar mest intensitet hos människor, enligt Gripsrud (1992). Gripsrud säger även att kombinationen av ämnena sex och död ofta är väldigt intressanta för medier då de skapar mycket starka känslor hos läsarna. Det förklarar varför Aftonbladet skriver mycket om Madsens sexliv och varför de ibland lyfter fram det i rubrikerna. Vi upptäckte också i studien att Aftonbladets nyhetsartiklar berättade på ett mer övergripande och neutralt sätt om fallet än Aftonbladets kolumner. Kolumnerna innehöll mer analyser, känslor och åsiktsbildningar och de liknade mer reportage än nyhetsartiklar. Anledningen till detta är för att kolumner är mer tillåtande för känslor än nyhetsartiklar som ska vara mer raka. Vi valde att analysera två av Peter Kadhammars kolumner eftersom att han som skribent har en mer detaljerad beskrivning av gärningsmannen, situationen och stämningen. Dessa kolumner tillförde många utförliga och beskrivande delar till vår analys. Blandningen mellan vanliga nyhetsartiklar och kolumner gjorde därför att vi kunde få en mer övergripande och klarare bild över Aftonbladets konstruktion av Wall och Madsen.

När vi undersökte aktörerna i texterna upptäckte vi att de som fick komma till tals i artiklarna om Kim Wall var hennes familj och speciellt hennes mamma. Familjen fick berätta om hur Kim Wall var som person och som journalist. I artiklarna om Peter Madsen var det hans älskarinnor och bekanta som intervjuades. Intervjupersonerna fick berätta om hur de uppfattade Peter Madsen och hur han uppträtt mot dem. Någon intervjuperson fick även uttala sig om hur Madsen var på arbetet. Peter Madsen hade olika namn i artiklarna beroende på när i tidsperioden de skrevs. I början när han inte var misstänkt för något brott kallades han för "Raket-Madsen" av Aftonbladet. Senare när han blev misstänkt för mord ändrades hans namn till endast

“Peter Madsen” eller “Madsen”. Att detta förändrades kan bero på att han innan misstankarna sågs som en duktig uppfinnare, och då passade det bra med ett smeknamn. Men från det att han blev misstänkt för mord var det opassande att använda smeknamnet och istället valdes hans vanliga namn. Det kan också vara ett sätt för Aftonbladet att vara noga med att skilja framställningen av uppfinnaren “Raket-Madsen” från mördaren Madsen. Aftonbladet har en del artiklar där han bara framstår som duktig uppfinnare, och andra artiklar där han bara framstår som en ond mördare. När Aftonbladet skrev om Wall använde de namnen “Kim Wall” eller “journalisten Kim Wall” i artiklarna. Det skulle kunna bero på att hon inte var en lika udda karaktär som Madsen utan mer som en vanlig person. Det kan också bero på att hon inte var lika känd som Madsen.

I studien användes Faircloughs frågor till en text. Med hjälp av dessa frågor fick vi svar på att de egenskaper och attribut som Wall tillskrevs var underlägsen, osynlig och modig. De egenskaper Madsen tillskrevs var talangfull, ond och galen.

Det fanns inte några likheter i framställningen av Wall jämfört med Madsen. Aftonbladet väljer att skriva på ett sätt som gör Wall och Madsen väldigt olika varandra. Detta beror troligtvis på valet att göra Wall och Madsen så pass idealiska som offer och gärningsmän som möjligt. Genom att Aftonbladet skapar en större skillnad mellan Wall och Madsen som personer kan det göra det lättare att beskriva Madsen som monster och Wall som hjälplös kvinna. Det skapar också en större spänning i artiklarna när det finns en tydlig “god” och en “ond”. Skillnaderna i framställningarna var att Madsen fick mycket större utrymme och hade större kontraster mellan sin förändring från vetenskapsman till monster. Madsen framställdes som positiv från början i form av talangfull uppfinnare, medan Wall framställdes som positiv i slutet i form av modig journalist och en symbol. Walls framställningar var inte lika tydliga som Madsens framställningar.

Relationen mellan textens aktörer framställdes tydligt både hos Madsen och Wall men allra tydligast hos Wall. Där var det Walls föräldrar som fick komma till tals och berätta om deras starka familjeband och kärlek till Kim Wall. Hos Madsen var det hans vänner, älskare och arbetskamrater som uttalade sig och de flesta tog hans parti eller sa att de inte kunde förstå hur Madsen begått mord. Här var det något svårare att avläsa relationen mellan aktörerna då det oftast inte var personer som stått Madsen så nära, utan snarare personer som arbetat med honom.

De identiteter som konstruerades för textens aktörer var Wall som offer och som journalist. Madsens identiteter var vetenskapsman och en ond mördare. Dessa identiteter var tydliga i artiklarna och skiftade mellan artiklarna. Ibland hade Madsen flera identiteter i samma artikel. Ofta beskrevs han som en mördare men hans uppfinningar och hans karriär fick också utrymme och på så sätt fick han även identiteten uppfinnare. Wall hade endast en identitet per artikel, antingen konstruerades hon bara som offer eller bara som journalist.

Vi upptäckte att Kim Wall och Peter Madsen konstruerades som det idealiska offret respektive den idealiska gärningsmannen i Aftonbladet. Enligt Christies (2001) definition av ett idealiskt offer är Kim Wall ett idealiskt offer. Det här eftersom att hon var en person som hade rätt att vara på ubåten i sin roll som journalist som skulle göra ett reportage. Det ger henne legitim status som offer. Hon var även hjälplös i den situation hon befann sig i och även om hon kunnat göra motstånd hade hon inte tillräcklig kunskap för att hantera ubåten och fly. Christie (2001) menar att en förutsättning för att ett brottsoffer ska vara idealiskt är att man kan väcka någon slags uppmärksamhet men ändå inte verka så starkt att ens oskuld och oförmåga att skydda sig ifrågasätts.

Christie menar också att det idealiska offret oftast är en ung kvinna och den idealiska gärningsmannen är en man vilket också stämmer in i detta fall. När det gäller Madsen som idealisk gärningsman så kom han utifrån med enbart ett ont syfte, vilket Christie menar är ett kriterium för att vara idealisk som gärningsman. Men det som motsäger Aftonbladets representation av Peter Madsen som idealisk gärningsman är att han inte framställs som en främling till Kim Wall då de tidigare hade haft kontakt och att han bodde i närheten av henne.

Konstruktionen av Wall och Madsen som idealisk gärningsman och idealiskt offer var tydlig i Aftonbladets rapportering. De skrev mycket om Madsens onda sidor via hans våldsamma intressen i form av sex med våld och filmer av mord. De skrev även mycket om Walls goda sidor i hennes journalistkarriär och hennes mod i karriären. På så sätt blev Madsen en idealisk gärningsman som ond, och Wall ett idealiskt offer som god och oskyldig. De skrev även om att Wall hade legitim status som offer då de ofta upprepade att hon befann sig i ubåten på grund av sitt arbete. (Christie, 2001)

Slutligen är Aftonbladet som analyserades i studien en kvällstidning vilket påverkar hur tidningen rapporterade om mordfallet. Gripsrud (1992) menar att kvällspressen har blivit sensationell med åren och att den därför skiljer sig från annan nyhetsrapportering. I detta mordfall fokuserade Aftonbladet mycket på ämnena sex och död som väcker starka känslor. De skapade även rubriker med laddade ord för att locka läsarna. Att skriva på det viset utmärker sig för just kvällspressen och därför bör man ha i åtanke att det var en kvällstidning vi undersökte.

7.1 Vidare forskning

Vår studie omfattade endast webbartiklar och endast artiklar från en kvällstidning. Det hade därför varit intressant att se studien göras på flera tidningar. Kanske hade man kunnat undersöka skillnaderna i rapporteringen mellan rikspress och lokalpress. Det hade varit intressant att se om det finns skillnader i rapporteringen och i språk. Man hade då också kunnat undersöka tryckta artiklar istället bara för webbartiklar.

Att undersöka etermedia och inte bara tidningar för att få ett ännu bredare perspektiv hade varit intressant. Mordet på Kim Wall har blivit material för flera dokumentärer, både i TV och radio.

En annan del som hade varit intresseväckande att analysera hade varit att jämföra en svensk kvällstidning med en dansk kvällstidning. Detta eftersom att Madsen är en känd dansk och för att brottet begicks i Danmark. Det också intressant att undersöka om tabloidjournalistiken skiljer sig mellan de nordiska länderna.

Referenser

- Aftonbladet (2016) *Om Aftonbladet* <https://www.aftonbladet.se/om-aftonbladet/a/LOIQ4/om-aftonbladet> (Hämtad 2019-01-21)
- Berglez, Peter (2010). Kritisk diskursanalys. I Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur
- Bergström, Göran & Ekström Linda (2018). Tre diskursanalytiska inriktningar. I Bergström, Göran & Boréus Kristina (red.) *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur
- Bergström, Göran & Boréus Kristina (2018). Samhällsvetenskaplig text och diskursanalys. I Bergström Göran & Boréus Kristina (red.) *Textens mening och makt*. Lund: Studentlitteratur
- Boréus, Kristina (2015). Diskursanalys. I Arhne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 2:4 uppl. Stockholm: Liber
- Christie, Nils (2001). Det idealiska offret. I Malin Åkerström & Ingrid Sahlin (red.) *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur
- Fairclough, Norman (2010). *Critical discourse analysis. The Critical Study of Language*. Edinburgh: Pearson Education Limited
- Ghersetti, Marina (2012). Journalistikens nyhetsvärdering. I Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.) *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur
- Gripsrud, Jostein (1992). The Aesthetics and Politics of Melodrama. I Dahlgren, Peter & Sparks, Colin (red.) *Journalism and popular culture*. London: Sage Publications
- Höijer, Birgitta (2008). Sociala representationer i medietexter. I Ekström, Mats (red.) *Mediernas språk*. Malmö: Liber
- Københavns Byret (2018). *Dom i mål nummer 4-24422/2017*

Københavns Byret (2018). *Dom i mål nummer S-1232-18*

Lule, Jack (2001). *Daily News Eternal Stories. The Mythological Role of journalism.*
New york: Guilford Press

Nilsson, Bo (2003). *Brottsoffer.* Umeå: Boréa Bokförlag

Roosvall, Anna, Widholm, Andreas & Riegert, Kristina (2017). Kulturjournalistik. I
Karlsson, Michael & Strömbäck, Jesper (red.) *Handbok i journalistikforskning.* Lund:
Studentlitteratur

TT. (2018). *Bakgrund: Mordet på Kim Wall.* Aftonbladet. 8 augusti 2018.

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/ngjBOa/bakgrund-mordet-pa-kim-wall> (Hämtad
2018-11-08)

Bilagor

Artiklar från Aftonbladet

Aftonbladet 2017-08-11, *Uppfinnare misstänks för mord efter ubåtshaveri*

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/LVKrq/man-misstanks-for-drap-efter-ubatshaveri>

Aftonbladet 2017-08-12, *Madsens första ord: Jag är ledsen att ubåten sjönk*

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/rqwl8/madsens-forsta-ord-jag-ar-ledsen-att-ubaten-sjonk>

Aftonbladet 2017-08-12, *Journalisten Kim Wall är försvunnen efter ubåtshaveriet*

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/nqdMn/journalisten-kim-wall-ar-forsvunnen-efter-ubatshaveriet>

Aftonbladet 2017-08-14, *Vännerna om uppfinnaren Peter Madsen: "Han kan bli arg"*

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/k5lMk/vannerna-om-uppfinnaren-peter-madsen-han-kan-bli-arg/promo>

Aftonbladet 2017-09-05, *Peter Madsens förklaring: Nekar till att ha styckat kroppen*

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/AOQvn/peter-madsens-forklaring-nekar-till-att-ha-styckat-kroppen>

Aftonbladet 2018-01-23, *Åtalet mot Madsen: misshandlade Kim Wall före mordet*

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/8wBAgr/atalet-mot-madsen-offentligt--kim-wall-torterades-till-dods>

Aftonbladet 2018-03-05, *Wall gav röst åt svaga - ord som lever kvar*

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/3joeOq/wall-gav-rost-at-svaga--ord-som-lever-kvar>

Aftonbladet, 2018-03-07, *Madsens förändring - från innovatör till misstänkt mördare, Nu berättar de - om Madsens mörka sida*

<https://www.aftonbladet.se/nyheter/krim/a/ddbaWA/promo>

Aftonbladet 2018-03-26, *Rättegången handlar om sex, sex och en ständig jakt på kickar*
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/a/21JGAq/rattegangen-handlar-om-sex-sex-och-en-standig-jakt-pa-kickar>

Aftonbladet 2018-04-25, *En tyst och bedövad Peter Madsen lyssnade på domen*
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/a/XwBkQm/en-tyst-och-bedovad-peter-madsen-lyssnade-pa-domen>

Aftonbladet 2018-08-10, *“Kim Wall har blivit en symbol”*
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/gPeBIL/kim-wall-har-blivit-en-symbol>